

Bécs munkaállomásainak Linux és OpenOffice.org migrációja

Készítette a Közigazgatási és Igazságügyi minisztérium E-közigazgatási
Szabad Szoftver Kompetencia Központja
Budapest, 2013

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Kódszám: EKOP–1.2.15

Ez a Mű a Creative Commons Nevezd meg! – Így add tovább! 3.0 Unported
Licenc feltételeinek megfelelően szabadon felhasználható.

A dokumentum legfrissebb változata letölthető a honlapunkról:

<http://szabadszoftver.kormany.hu/>

Tartalomjegyzék

Nyílt forráskód Bécsben.....	2
A munkaállomások részleges migrációja.....	3
Wienux.....	3
A kudarc, vagyis félsiker oka: a politika.....	3
A jelen: nyílt kormányzat nyílt adat, szabványok és forráskód révén.....	4

Bécs munkaállomásainak Linux és OpenOffice.org migrációja

2008 júniusában jelent meg a nemzetközi sajtóban, hogy Bécs korábbi terveihez képest visszahagyja a Linux migrációtól, mivel – elsősorban egy Internet Explorer-függő óvodai nyelvoktató program miatt – a már átállított mintegy 1000 linuxos munkaállomásból 720-at (az óvodai gépeket) Windowsra állítja át új licencek vásárlásával.¹ Bár az iskolai munkaállomásoknál megmaradt a Windows/Linux kettős rendszer, és a városvezető szociáldemokrata párt hangsúlyozta a nyílt forráskód melletti elkötelezettségét, későbbiekben további Microsoft licencek vásárlására került sor, és a hangzatos Wienux nevű Linux terjesztés is eltűnt a város honlapjáról, arra utalva, hogy kevés remény van a nyílt forráskódú munkaállomásokra.² A sajtócikk megemlíti az MS Office és az OpenOffice.org közötti kompatibilitási problémákat is³, de azt sem felejtje el kihangsúlyozni, hogy az új koalíciós városvezetés miatt nem várható változás, marad a Windows és az MS Office, illetve választható módon az OpenOffice.org.

Nyílt forráskód Bécsben

A sajtóhírek, bár nem mindegyikük hangsúlyozta ki, csak a munkaállomásokra vonatkozott, azoknak is csak egy kisebb része volt érintett a migrációban (l. később). A kiszolgálók továbbra is Linux operációs rendszer alatt üzemelnek. Bécs 1989-től használ szabad szoftvereket. 1994-től FreeBSD, 2000-től Linux operációs rendszer szolgálja ki Bécs informatikai infrastruktúráját és e-kormányzati megoldásait.⁴ A mintegy 400, javarészt Red Hat Enterprise Linux alapú kiszolgáló⁵ fő alkalmazási területei: nyomtató- és fájlszerverek (~100 db Samba fájlszerver), alkalmazásszerverek (~30 db, Perl, C, Python, Java), adatbázisszerver (20 db, Oracle/PostgreSQL), e-kormányzati szolgáltatások (PostgreSQL alapú⁶) VAX/VMS emuláció Linuxon (2007-ben ~50 db), web- (15), cím-tár- (10) és a tűzfálszerver (25). A város első nagyszabású nyílt forráskódú projektje, egy webes csoportmunkaeszköz *vieW4* néven vált ismertté.⁷

¹ <http://www.zdnet.com/vienna-hobbles-open-source-migration-3039429910/>

http://www.freesoftwaremagazine.com/articles/vienna_failed_to_migrate_to_linux_why

² <http://derstandard.at/1297818253479/Wienux-Linux-fuer-die-Stadt-Wien-weiter-eingefroren>

³ Az MS Office alapértelmezett DOC, DOCX (vagyis OOXML Transitional) stb. formátumai nem alkalmasak a hosszú távra szóló nyílt kormányzati megoldások számára, mivel nem, vagy ideiglenes (új dokumentumok létrehozására már nem javasolt) nyílt szabványok, szemben az OOXML Stricctel és az OpenDocumenttel.

⁴ <http://www.wien.gv.at/ma14/strategie/open-source.html>

⁵ http://www.redhat.com/f/pdf/success/Vienna304332_01-07WEB.pdf

⁶ http://www.egov-suite.com/en/news/201001_mag_wien.html

⁷ <http://sourceforge.net/projects/w4-workgroups>

A munkaállomások részleges migrációja

A 2004-ben indított STOSS (Studie Open Source Software) projekt vizsgálta az OpenOffice.org irodai programcsomag és a Linux ügyfél oldali felhasználási lehetőségeit a Bécs informatikai igazgatósága által felügyelt mintegy 16 ezer munkaállomáson. A vizsgálat eredményeként nem merült fel a teljes migráció, mivel az önkormányzat mintegy 1100 felhasználói programja részben a Windows-tól, részben az MS Office-től függött.⁸ 4500 munkaállomás volt mentes a Windows és az MS Office-függéstől, 7500 az MS Office függéstől, így a Wienux/OpenOffice.org-ra migrálás jött számításba az első esetben, és csak az OpenOffice.org-ra migrálás a második esetben. A telepítést ennél több gépre tervezték, mivel a Wienux és a Windows, és az MS Office és az OpenOffice.org párhuzamos telepítését is megkezdték 2005 harmadik negyedévében. 2007 harmadik negyedévében mintegy 1000 gépen volt Wienux, 15500 gépen pedig OpenOffice.org (részben alternatívaként).

Wienux

A Wienux egy Debian Sarge alapú Linux rendszer, amelyet a Debian csomagok konfigurálásán kívül pár módosítható héjprogram hozzáadásával alakítottak ki.⁹ 2005-ben került kiadásra a GNU GPL licenc feltételei mellett. Fejlesztésében fő szempont volt a költséghatékonyság és a termékcsapdától való megszabadulás. Miközben megfelelő szakértelem és fejlesztési potenciál állt rendelkezésre a közel 500 fős bécsi informatikai igazgatóságnál, egy közbeszerzés (ahol operációs rendszert nem árulnak, csak szolgáltatást, nyílt forráskódot pedig nem lehet erőltetni) nem biztos, hogy ugyanazt szavatolni tudta volna, mint amit a saját fejlesztés (pontosabban egy meglévő fejlesztés testreszabása). A Bécsben telepített Wienux munkaállomások jellemző szoftverei az OpenOffice.org mellett: KDE grafikus felület, SAP Java GUI, Firefox, Kerberos V5, openLDAP, SANE/Kooka lap-olvasó, GIMP rajzolóprogram, nyomtató meghajtók, CD/DVD író, tűzfal és víruskereső.

A kudarc, vagyis félsiker oka: a politika

A munkaállomások migrációja a sajtóhírek alapján, és Peter Pfläging, a bécsi informatikai főigazgatóság munkatársának bevallása szerint is¹⁰ részben politikai indíttatású volt. A migrációt népszerűsítő, németül és angolul is megjelent fejlesztési dokumentációk, brosúrák¹¹ is rámutattak azonban arra, hogy szemben a szerver oldali teljes migrációval, a munkaállomások teljes migrációja eleve szóba sem került a munkaállomások jelentős részénél tapasztalt nagyfokú termékcsapda miatt. Ahol pedig bevállalták a migrációt, ott sem kockázatmentesnek, hanem csak alacsony kockázatúnak ítélték azt. Az óvodai oktatásban fontos, a bevándorlók gyermekeinek nyelvoktatását elősegítő webes szoftvernél utólag, a megrendelés után derült ki, hogy Wine Windows emulációval Linuxon nem működtethető stabilan a problémás Internet Explorer kiegészítők miatt. Ez a részben az Internet Explorer és a Windows dominanciájából eredő tipikus termékcsapda a fejlesztő cég szerint megoldódhatott volna egy éven belül a webes oktatóprogram nyílt szabványokra való helyezésével, de az ellenzéki zöld képviselők érdekelték voltak abban, hogy kudarcnak állítsák be az óvodai gépek tervezett visszaállítását, illetve Microsoft licencek vásárlását, ezért jelenhetett meg az is a tőlük származó, összefonódást sejtető hírekben, hogy a helyi kereskedelmi kamara szerint az óvodai szoftver fő támogatója a Microsoft volt.

⁸ <http://joinup.ec.europa.eu/elibrary/case/open-source-software-study-%E2%80%93-os-vienna-%E2%80%99s-desktop-workplaces-0>

⁹ <http://www.wien.gv.at/english/administration/ict/wienux.html>

¹⁰ Peter Pfläging: *Open Source in the City of Vienna*. 2007

¹¹ *OSS Study. Open Source Software on the PC-Workstation of Vienna's City Administration*, 2004-11

A kudarc (ellenzéki) bejelentése után még folytatódott a Wienux fejlesztése, csak már különösebb reklám nélkül. Sőt, 2009 nyarán a már koalíciós önkormányzat ismét a nyílt forráskódra szavazott: támogatják és népszerűsítik a szabad szoftver alapú e-kormányzati megoldásokat, folytatják a munkaállomások migrációját a STOSS2 felmérés alapján.¹² A felmérés pár oldalas előzetes összefoglalója¹³ 2009 decemberében jelent meg: hosszú távon választható kell, hogy maradjon a Linux és a Windows is, ahogy Windowson az MS Office és az OpenOffice.org is minden felhasználó számára, időt hagyva a fokozatos migrációra. A zöldek mindenesetre bíztak benne, hogy a szabad szoftverek a jövőben még nagyobb politikai támogatást kapnak Bécestől.¹⁴

A jelen: nyílt kormányzat nyílt adat, szabványok és forráskód révén

2012 júniusában Bécs rendezte meg a Major Cities of Europe nemzetközi konferenciát, ahol büszkén mutatta be saját nyílt kormányzati megoldásait, mint a 2011 márciusában indított <http://data.wien.gv.at> nyíltadat-portált. Ahogy Thomas Skerlan-Schuhböck, Bécs önkormányzatának informatikai vezetője kihangsúlyozta, a nyílt kormányzat többet jelent, mint a nyílt adatok, magában foglalja a nyílt szabványokat és sok más fontos szempontot is.¹⁵

A város honlapjának megjelenéséért az impresszum¹⁶ szerint a jQuery szabad JavaScript programkönyvtár és a CC-BY Creative Commons szabad licenc alatt kiadott Yaml webes keretrendszer felel. A háttérben pedig továbbra is ott van a Linux és a PostgreSQL, amin Bécs új e-kormányzati megoldásai futnak, jóval szélesebb közönségnek, mint az önkormányzat. Ez a közönség, Bécs polgárai ráadásul nincsenek is nagyon választás elé állítva, mit használjanak ügyféloldalon. Egy nyílt szabványokon alapuló, valószínűleg nyílt forráskódú, vagy arra épülő böngészőt, egyre gyakrabban egy nyílt okostelefon-platfornon indítva.

¹² http://archiv.wien.gruene.at/weitere_themen/artikel/lesen/46107/

¹³ <http://www.wien.gv.at/ma14/pdf/oss-studie-deutsch-evaluierung.pdf>

¹⁴ <http://www.fuzo-archiv.at/artikel/1634192v2>

¹⁵ Thomas Skerlan-Schuhböck: *Open Government Data in Vienna*. Major Cities of Europe – Annual Conference 2012, Bécs, 2012-06-05

¹⁶ <http://www.wien.gv.at/info/impressum.html>